

B 671. *Status dioecesis Brugensis*, door H. Lamiroy,
2.11.1932, 15.10.1937, 18.10.1947

In het Rijksarchief te Brugge bewaart men een rijke verzameling documenten betreffende het bisdom Brugge, het zogenaamd "Nieuw Kerkarchief", waarvan L. Van Werveke een onuitgegeven inventaris opstelde. Ook in het Stadsarchief van Brugge bevinden zich documenten over het bisdom Brugge en de Sint-Donaaskerk, in 1559 kathedrale kerk geworden. Stadsarchivaris André Vandewalle vermeldt in zijn *Beknopte Inventaris*, Brugge, 1979, de volgende registers en bundels. Nr. 446 : Kerk en kapittel Sint-Donaas, 1413-1794. 447 : Obediëntie Sint-Donaas 1662-1700. 448 : St.-Salvatorskerk, 1525-1790. 497 : Geestelijkheid. Officialiteit van Brugge, 1514-1785 : Bisdom en Seminarie, 1524-1795. 500 : Stichting de la Torre, 1673-1734. Na het verschijnen van deze inventaris werden de parochieregisters van Sint-Donaas, van Sint-Salvators en van de andere kerken uit de bureaus van de Burgerlijke Stand naar het Stadsarchief overgebracht.

Hoofdstuk II : Bisdom Ieper

Als gevolg van het concordaat van 1801 werden de bisdommen Brugge en Ieper afgeschaft. De departementen van de Leie en van de Schelde werden toen kerkelijk verenigd tot één bisdom met Gent als hoofdstad. Na de nieuwe oprichting van het bisdom Brugge in 1834, werden de archieven van de voormalige bisdommen Brugge en Ieper in het bisschoppelijk paleis te Brugge ondergebracht (1).

Tot de archieven van het bisdom Ieper behoren documenten afkomstig van het vroegere bisdom Terwaan, in 1555 afgeschaft en in 1559 gedeeltelijk door het bisdom Ieper vervangen.

Register Y 1 is de inventaris van het bisschoppelijk archief van Ieper, geschreven in 1741-1788.

I. Terwaan

1. *Cartularia*

Y 2-3. *Cartularia van het bisdom Terwaan (2)* 2 registers
Y 2. *Statuta, ordinatio et constitutiones ecclesiae Morinensis, 1274. Liber de privilegiis eiusdem ecclesiae*

(1) B. Janssens de Bisthoven, *Het fonds van het bisdom Ieper op het bisschoppelijk archief te Brugge*, in HEM., 100, 1963, p. 197

(2) Deze twee cartularia zijn gedeeltelijk uitgegeven door T. Duchet en A. Giry, *Cartulaires de Téroouanne, 1062-1474*, Saint-Omer, 1881

- Y 3. *Transscripta ex libro privilegiorum, littera AA*
- Y 4. *Registrum nigrum membri Sancti Martini, 1196-1543 :*
cartularium van het kapittel van Sint-Maarten *1 register*
- Y 103. *Registrum novum, 15de eeuw, afschrift van*
documenten van 1176 tot 1421 *1 register*

2. *Bisschoppen*

- Y 5. Documenten betreffende de bisschoppen van Terwaan,
met lijst van deze bisschoppen tot Frans de Créquy,
1535-1552 *1 register*
- Y 6. Uittreksels uit het voorgaande register *1 register*

3. *Goederen* *5 registers*

- Y 51. "Déclaration du temporel ou dénombrement de
l'église de Térrouanè, donnée à Charles VI
roi de France, le 18 juin 1385"
- Y 52. Register van renten, 15de eeuw, met afschrift
van oorkonden uit de 14de eeuw
- Y 53. "Denombrementen van de heerlijkheden der bisschop-
pen van Térrouanne en Ypre, in de parochie Herseele
in Berg-ambacht, 1524-1669"
- Y 54. *Generale registrum bonorum* van Sint-Maertens
Ieper, 1447
- Y 55. Landboek van goederen behorend aan Sint-Maartens,
1544
- Y 29. Rekeningen van het bisdom Terwaan, 1553-1555 *1 register*
- Y 134. Renteboek van het begijnhof van Sinte-Christina,
1402 *1 register*

II. *Ieper*

1. *Handelingen en aanverwante documenten van de bisschoppen en*
de vicarissen (sede vacante) *22 register*

- Y 58. Handelingen van Maarten Rythovius, 1567-1578
- Y 59. Handelingen van de vicarissen na het overlijden
van Willem Herincx, 1687-1691
- Y 61. Handelingen van Jan-Baptiste de Smet, 1.5.1721-
12.7.1732
- Y 62-63. Handelingen van Willem Delvaux :
Y 62. 15.7.1732 - 1744
Y 63. 1745 - 7.10.1761
- Y 64-65. Wijdingen toegediend door Willem Delvaux :
Y 64. 1739 - 1754
Y 65. 1755 - 1761
- Y 68. Handelingen van de vicarissen na het overlijden
van Willem Delvaux, 20.10.1761 - 25.10.1762
- Y 69-71. Handelingen van Felix de Wavrans :
Y 69. 20.10.1762 - 26.3.1771
Y 70. 5.4.1771 - 13.8.1783
Y 71. 13.8.1783 - 28.10.1784
- Y 74. Wijdingen toegediend door F. de Wavrans, december
1762 - 28.10.1784
- Y 75. *Instructio pastoralis* van F. de Wavrans,
7.1.1768
- Y 76. *Interpretatio super aliquos articulos Instructionis*,
21.2.1769. Pastorale brieven van 28.1.1769, 22.8.1771,
10.4.1773
- Y 77. Benoemingen gedaan door F. de Wavrans, november 1762 -
28.10.1784
- Y 78. Jurisdictie voor biecht en prediking verleend door
F. de Wavrans, november 1762 - 7.10.1784
- Y 79. Handelingen van de vicarissen na het overlijden van
F. de Wavrans, 4.11.1784 - 8.4.1786

- Y 80. Wijdingen toegediend door bisschop Karel van Arberg
1786-1795
- Y 81. Handelingen van Karel van Arberg, 9.4.1786-20.7.1802
- Y 83-85. Handelingen van Stefaan Fallot de Beaumont betreffende
de dekenijen Ieper, Veurne en Poperinge
 - Y 83. 13.6.1802 - 12.8.1803 (twee exemplaren)
 - Y 84. 16.8.1803 - 20.5.1806 (twee exemplaren)
 - Y 85. 23.5.1806 - 15.1.1811 (twee exemplaren)

2. Documenten betreffende de bisschoppen

- Y 11. Stichtingen van Maarten Rythovius, Johannes Snik,
Antoon Vlamynck, Willem Versmisse en anderen,
1562-1738 1 register
- Y 13. Documenten betreffende de bisschoppen Maarten Rythovius,
1562-1583, Pieter Simons, 1585-1605 en Maarten Prats,
1665-1671 1 bundel
- Y 7. Afschrift van brieven van de deken van Veurne naar de
bisschop en antwoord van deze laatste, 1734-1736, ge-
schreven door Willem Bollaert, pastoor van Bulskamp
(1720-1736) 1 register

3. Documenten betreffende het bisdom

- Y 14. Verslag aan Rome over de toestand van het bisdom Ieper :
*Relatio status ecclesiae Iprensis quam reddit SSm^o Patri
et Domino Clementi XIII F.J.H. de Wavrans...anno
1761 (1)* 1 bundel
- Y 15-21. Documenten over het bisdom, het kapittel, de kathedraal
en het seminarie van Ieper, alsook over het
bisdom Terwaan, 15de - 18de eeuw 6 bundels

(1) In deze bundel bevindt zich ook een overeenkomst tussen bisschop Karel Maes en de abdij van Eversam betreffende de secularisering van gemelde abdij, 3 april 1609, uitgegeven door M. Englisch : *Een voorgenomen inlijving van de abdij Eversham bij het kapittel te Ieper*, in HEM., 82, 1939, p. 125-133

- Y 23. *Registrum confessariorum et matriculariorum*
in de dekenijen Ieper, Veurne, Poperinge 1 register
- Y 24. *Formularium seu modus conscribendi dispensationes, etc.*, 1762-1784 1 register
- Y 25-28. Processen, 17de - 18de eeuw 4 bundels

4. Kerkinspecties

1) Door de bisschop 5 registers

- Y 60. Kerkinspecties van Maarten de Ratabon, 1694-1696
- Y 66. Kerkinspecties van Willem Delvaux, 1734-1747
- Y 67. Samenvatting van bisschoppelijke kerkinspecties, 1694-1696, 1733-1749
- Y 72-73. Kerkinspecties door bisschop F. de Wavrans bevolen en door de dekens uitgevoerd :
 - Y 72. 1.10.1764 - 23.10.1764; 20.04.1768 - 26.07.1768
 - Y 73. 23.7.1764 - 25.8.1764 ; 5.5.1769 - 31.7.1769

2) Door de deken

- Y 144, 146-152. Kerkinspecties door de deken :
 - Y 144. in de dekenij Waasten, 1732 1 register
 - Y 146-147. in de dekenij Veurne : 2 registers
 - Y 146. 1732
 - Y 147. 1806
 - Y 148-151. in de dekenij Poperinge : 4 registers
 - Y 148. 1803
 - Y 149. 1806
 - Y 150. 1809
 - Y 151. 1815, 1818, 1823, 1838
- Y 152. in de dekenij Ieper, 1803, 1806, 1809, 1815, 1823,
1834, 1842, 1846 1 bundel
- Y 154. Uittreksels uit de kerkinspecties door de deken
in 1768 1 register

5. Kathedraal en kapittel

9 registers

1) Handelingen en statuten

- Y 102. Handelingen van het kapittel, 26.9.1747 - 26.4.1774
- Y 109-110. *Registrum notularum canonicorum membri sancti Martini cathedralis Iprensis* :
 - Y 109. 15.5.1774 - 30.9.1788
 - Y 110. 2.1.1788 - 16.1.1798
- Y 104-107. Statuten :
 - Y 106. 1566
 - Y 104. 1566 - 1603
 - Y 105. 1566 - 1756. Daarbij : *distributiones obituum aliarumque fundationum chori, 1723-1776. Catalogus reliquiarum, 1625-1628. Series episcoporum... canonicorum, 1562-1830*
 - Y 107. 1566 - 1722
- Y 108. Register van betwistingen 26.1.1672 - 26.3.1773
- Y 111-112. Handboeken :
 - Y 111. *Manuale capituli Morinensis in cathedrali Iprensi*, 18de eeuw
 - Y 112. *Parvum manuale capituli Morinensis in cathedrali Iprensi*, 18de eeuw

2) Tienden

9 bundels

- Y 113. Rekeningen over inkomsten uit goederen in Artois, 18de eeuw
- Y 115. Tienden in Artois, 18de eeuw
- Y 114, 116-119. Tiendenverpachtingen, 17de - 18de eeuw
- Y 120. Briefwisseling in verband met tiendenverpachtingen, 17de - 18de eeuw
- Y 121. Verscheidene losse stukken, 17de - 18de eeuw

3) Goederen

- Y 122-123. Handboeken van de goederen behorend aan de "Capellaenen van Therouaenen" : 2 registers
 - Y 122. 1742-1764
 - Y 123. 1777-1793
- Y 124. Rekeningen van deze goederen, 1776-1779; 1791-1794 1 bundel
- Y 125-127. Handschriften van Joannes Folpe, 16de eeuw : 3 registers
 - Y 125. *Liber secundus Joannis Folpe agentis de bursa quotidiana distributionis*
 - Y 126. *Liber tertius J. Folpe continens : a) proventus bursae cellarii; b) inventarium litterarum*
 - Y 127. *Liber quartus J. Folpe continens proventus bursae obituum, et calendarium festorum et obituum*
- Y 128. "Handboek van de beurse der processen", 1769-1789 1 register
- Y 56. Handboek van goederen behorend aan het kapittel van Sint-Maarten, 1763-1790
- Y 57. Ontvangstboek van de pachten, aansluitend bij het voorgaande

4) Rekeningen

- Y 31-37. Rekeningen van het kapittel
 - Y 31. 1695-1707
 - Y 32. 1708-1721
 - Y 33. 1721-1732
 - Y 34. 1733-1744
 - Y 35. 1744-1761
 - Y 36. 1762-1772, 1774-1776
 - Y 37. 1777-1787Y 31-34 : 4 registers
- Y 35-37. 3 bundels
- Y 38. Tweede exemplaar van rekeningen, 1756, 1775, 1776, 1778, 1779 1 bundel
- Y 39-41. Rekeningen van de kerkfabriek van Sint-Maarten 3 bundels
 - Y 39. 1724-1728
 - Y 40. 1730-1732, 1735-1736, 1739
 - Y 41. 1740-1742, 1746-1748, 1749-1751, 1760-1790

- Y 42. Fragmenten van rekeningen van de kerkfabriek, 1780-1790 1 bundel
- Y 43-45. Bewijsstukken bij de rekeningen van de kerkfabriek 3 bundels
- Y 46. Handboek van ontvangsten van de kerkfabriek, 1760-1770 1 register
- Y 47. Handboek van uitgaven van de kerkfabriek, 1761-1765 1 register
- Y 48. Rekeningen van 1580 door ontvanger Pieter Mariavaele 1 register
- Y 49. Rekeningen van 1582 door ontvanger Karel de Vynck 1 register
- Y 50. Rekeningen van 1583 door ontvanger Lucas Van Werveke de jonge. Losse stukken betreffende de Staten van Vlaanderen en andere stukken, 17de - 18de eeuw 1 bundel

5) Handboeken

- Y 130-131. Handboeken met kerkelijke kalender 2 registers
 - Y 130. voor de jaren 1729 en 1740
 - Y 131. voor 1742
- Y 132. Handboek met uittreksels, o.a. over de kerkrechten bij obiits, 18de eeuw 1 register

6. Dekenijen en parochies

- Y 30. Rekeningen van de dekenij Terwaan, 1589, 1591-1601 1 register
- Y 145. Dagboek van de deken van Waasten : *Diurnale actorum decanatus Wastenensis, in quo continentur illa omnia quae spectant ad functiones decani*, 1744-1771 1 register
- Y 22. Documenten over de dekenijen Ieper, Veurne en Poperinge, 1802-1837 1 bundel

- Y 86. *Registrum decanatus Iprensis*, vanaf de stichting van deze dekenij op 12 mei 1803 tot 3 december 1806 1 register
- Y 153. Ontvangsten voor het werk tot vrijkoping van de slaven in verscheidene parochies, 1751-1783 1 register
- Y 142. Documenten over de parochies van de stad Ieper, 18de - 19de eeuw 1 bundel
- Y 143. Documenten over de scholen in de parochies van de stad Ieper, 19de eeuw 1 bundel

7. Officialiteit

- Y 82. Huwelijksdispensaties 2 registers
 - register van 27.6.1772 tot 3.8.1786
 - register van 11.4.1786 tot 14.4.1792
- Y 155. Huwelijksdispensatie verleend door paus Urbanus VIII, op 1.3.1643. Verscheidene huwelijksprocessen, 18de eeuw 1 bundel
- Y 156-157. Huwelijksprocessen 2 bundels
- Y 158. Verscheidene rechtszaken voor de kerkelijke rechtbank van Ieper, 18de eeuw 1 bundel

8. Seminarie

- Y 101. Oorkonden, genummerd van 1 tot 35, 1450 - 1789 1 bundel
- Y 88-90. Handelingen van het seminarie 3 registers
 - Y 88. 2.1.1606 - 10.5.1666
 - Y 89. 6.6.1666 - 15.10.1711
 - Y 90. 25.11.1711 - 24.9.1792
- Y 87. Schuldbriefen van de leerlingen ten opzichte van het seminarie, 1569-1580 1 register
- Y 91. Lijsten van wijdelingen, 22.3.1738 - 1797 1 register
- Y 92. Lijsten van seminaristen-beursstudenten, 1606-1618 1 register

- Y 9. Handelingen van Karel van Houcke, aartsdiaken van Ieper, 20.6.1607 - 20.5.1613. Register van beursstudenten 1607-1618 1 register
- Y 93. Lijst van seminaristen te Ieper, 1727-1771. Lijst van seminaristen die te Douai studeren, 1728-1770 1 register
- Y 94. Handboek van ontvangsten, 1712-1757 1 register
- Y 95. Uittreksels van rekeningen, 1640-1660 1 bundel
- Y 96. Stichtingen ten gunste van het seminarie, 16de-18de eeuw. Rekening van de bouw van het seminarie, 1755 1 bundel
- Y 97. Testamenten, 16de - 18de eeuw 1 bundel
- Y 98. Tienden, 17de - 18de eeuw 1 bundel
- Y 99. Renten, 16de - 18de eeuw 1 bundel
- Y 100. Verscheidene losse stukken over de goederen van het seminarie, 17de - 18de eeuw; testament - uitvoering van F. de Wavrans, 1786; inventarissen van documenten, 17de - 18de eeuw; notities over het seminarie verzameld door de president Fr. Persijn, 1637-1757 1 bundel

9. Kloosters

- Y 134. Renteboek van het St.-Christina-begijnhof, 1402 1 register
- K 48. Regel van de Brigittijnen, bisdom Ieper, 1604 1 register
- Y 135. Vier registers over de Zusters van O.L.Vrouw-ten-Bunderen 4 registers
 - a) Register van de beloften van ons Clooster ten Bunderen gheseyt Conincxdaele binnen dese stadt Ipre onder de reghel van den heyligen vaeder Augustinus, 18.1.1684 - 12.9.1781.
 - b) Kloosterregel, 1721-1781
 - c) Biografische gegevens over de kloosterzusters, 1422-1781
 - d) Kroniek van het klooster, 1229-1783

Lit.: A. BARBAIX, *Zeven eeuwen Ten Bunderen*, Moorslede, 1971.

- Y 136. Handboek van de goederen van de Rijke Klaren-Urbanisten, 1762-1777 1 register
- Y 137. Necrologium van het O.L.Vrouw-gasthuis : *Registrum mortuorum in nosocomio, 1785-1815*
- Y 138-139. Register van het examen vóór de kleding en de geloften in de kloosters van de stad Ieper 2 registers
- Y 138. - *sub archipresbyteris Cocle, Anchemant, Bonaert et Vanderhaeghe, 1744-12.8.1779*
- *sub archipresbyteris Vanderhaeghe, Beyts, De Meezemaker, Van Roo, et decanis Vermeersch et Bouckaert, 10.9.1779 - 20.8.1831*
- Y 140. Documenten over de Roesbrugge-Damen en de Ierse benediktinessen; 19de eeuw 1 register
- Y 141. Documenten over verscheidene kloosters, 15de - 19de eeuw 1 register

10. Verscheidene documenten

- Y 10. Chirograaf van september 1253, waarbij twee burgers van Ieper erkennen de som van 140 pond op het eerstvolgend meifeest te Brugge te moeten betalen (1) 1 stuk
- Y 129. Obituarium (maanden jan., febr., april, juni, juli, sept.) van de clericale O.L.V.-broederschap van de studenten van Parijs te Ieper, einde 15de eeuw 1 register
- Y 8. Kroniek van het bisdom Ieper vanaf de stichting in 1559 tot 1620, door Gerard de Meestere, regulier kanunnik van Eversam, geschreven omstreeks 1620 (2) 1 register

(1) Uitgegeven door E.I. Strubbe, *Un chirographe d'Ypres de 1253 conservé et inédit* in *Belgisch tijdschrift voor Filologie en Geschiedenis*, 13, 1934, p. 763-766

(2) Dit register is gedeeltelijk uitgegeven door F. Van de Putte en C. Carton, *Historia Episcopatus Iprensis*, Brugge, 1851

- Y 133. *Pastorale Ipreuse*, rituaal voor de bediening van sacramenten en sacramentaliën, 10 juli 1784
- Y 12. Afschrift van brieven uit Ieper, meestal van commerciële aard, 14.11.1764 - 12.5.1768 1 register

11. *Schaduwarchief van Vaticaanse documenten*

- Y 159. *Relationes status episcopatus Iprensis* : 1 bundel
 - door Petrus Simons, 3.7.1604
 - Antonius de Hennin, 26.9.1616; 24.8.1626
 - Joris Chamberlain, 24.1.1632
 - J.B. de Smet, 5.2.1722; 7.7.1725
 - Willem Delvaux, 15.1.1737
 - Felix de Wavrans, 13.10.1768; 10.12.1722; 14.1.1777
 - Karel van Arberg, 31.10.1790

Hoofdstuk III. Kloosters, kapellen, seminaries, colleges, universiteiten, archieven van priesters

1. *Proosdij Sint-Amands te Kortrijk*

Lit. : N. Huyghebaert, *Prévôté de Saint-Amand à Courtrai*, in *Monasticon belge*, III, I, 1960, p. 130-156.

1) Algemeenheden

- C 116-118. Briefwisseling 3 bundels
- C 47, 106-113. Losse stukken 9 bundels

2) Goederen

- C 1-2. Ommelopers van gronden, tienden en leengoederen 2 bundels
 - C 1. 1275-1517
 - C 2. 1526-1738
- C 3. Ommelopers van renten 1 bundel
- C 119. Ommelopers van Wingene 1 register
- C 4. Ommelopers van tienden te Wingene 1 bundel
- C 5. Ommelopers van de heerlijkheid Terhage te Tielt 1 bundel
- C 6 & 19. Registers van renten 5 registers en 2 bundels
- C 7-8. Cijns en pachtbrieven 2 bundels
 - C 7. 1515-1715
 - C 8. 1569-1784
- C 9. Register van de leenverheffingen, verkopeningen 1 register
- C 10. Register van passeringen: Leke, 1673-1700 1 register
- C 11. Register van passeringen, hoofdzakelijk Leke, 1673-1707 1 register
- C 12-17. Akten voor de wet van St.-Amands 6 bundels
 - C 12-14. Kortrijk, Kuurne en staten van goed
 - C 15. Ardoois, Eine, Heurne, Baasrode, Schorisse